

DZECKÒ JE NÒLEPSZIM SZKÓLNYM

Wëzwëskiwanie czegòs do jinëch rzeczów. Pòtka Wa sã z tak-czims? Wierã jo, leno czasã to je tak ju głãbòk w mùsk zaladowóné, że człowiek nie widzy ti dzywnoscë. I to robi, jakbë to bëło czësto normalné... Chcemë wzac kańtã stołu. Colemało chłopi na ni kapsel òd piwa òdmikają. Kò to òd te nie je. Kańta stołu je òd te, żebë bëło wiedzec, dze taczi stół sã kùńczy. Cobë ju wicy na nim nie stòwiac, a czej sã do niego sadiwò, na kańce wigòdno brzëch swój òprzec.

A takò plëta? Słunce z niebã sã w ni przezérò a czasã jaczi autòt w niã wjedze, cobë za chùtkò mù nie ba. A lëdzëska w niã wlòżają... A za czym? W całoscë dzecë. Dzecë robią wiele rzeczy bùten szëkù.

I to je piãkné. Chòcò nas to, ùstnëch, nerwùje – prawie òd dzecy mòzemë sã ùczëc, jak zdrzec na swiat. Nié pòdług reglów, leno pò dzecnémù, z òtemkìm mògã. Tedë sã chùtkò òkòzywò, że nie widzymë nawetkã dzelã tegò, co dozdrzi trzëlatné dzeckò. Widzy, że mùcha

Dzecë robią wiele rzeczy bùten szëkù. I to je piãkné.

Chòcò nas to, ùstnëch, nerwùje – prawie òd dzecy mòzemë sã ùczëc, jak zdrzec na swiat.

mò jãzëk. Że wnetkã wszëtkò je do pòlizaniò. Że mòże pòd stół wlec a spòdë niego scëgac smaczczì, co sã na nim. Że piłka kòpniãtò bez płot do sãsòda sama nie wrócy. I ùziwają pòlca do... dëbaniò w nosu. Tej-sej sobie dosc mòckò taczi pòluszak zapakùją i temù do mùskù docerają rozmajité z zòpachë a pòluszak... sã wëliże. Do lizaniò, szmakanìò taczë dzeckò mò skòpicã. Zaczinò sã òd susaniò mëminégò mléka. Pòzni w ten mòl dają jima krowië mlékò, czasã jiné, sztëczné, co w se pòt tòblëcë Mendelejewa mò. Pòmału zãbczi zaczinają wëlazac, co bòli, temù dzòtchi płaczą a ògròzkã mają. Czedë sã ju wërznã na swiat, tej wszëtkò je mòzlëwé do zgrëzeniò. I pòchnacé miedło, i tatków laptop, babczënë òkùlòrë... A jak sòdkò dzeckò sã pòtrafi ùnuzlac... To znaczy, że jemù szmakò. Czedë jesz leno leży, robi pòd siebie a wòtò za jedzenim, szkòdë, nie rechùjącë tëch psychicznëch z niewësapaniò – sã nié za wiòldzë. Téater sã zaczinò, czej nasz Brunk czë Grétkã pòtrafiã przeńc z placu na jiny mòl. Abò na sztërzëch, abò sã przekùlò, abò sã przeczòtò – rozmajice. Wiedno trafi do tegò, co gò abò jã interesëje. Ga ju stoi – tej zaczinò scëgac, co le mòtã pajkã

dosygnie. Czedë chòdzy – zaczinò ùcekac, jak co zbroji. I wlòżają na stòtk, na stół, na szafã. A sznëkrëją pò pòlëcach. A wëcygają zez szafów, co ju dòwno zabëté bëło. Czasã to je chwalebne. Bò takò mąka abò cëczer dòwno ju sã pò terminie. Mòli człowiek zrobi z tim pòrzãdk. Colemało ùsëpie różnofarwnã gòrã, do jaczi wlëze abò w jakã sã legnie. Biwò, że òdkriwò czësto nowé przëdatnoscë. Szmùlc, co sã ùstnyma z kwasnym gùrkã a kòlã wieszczich gòspòdëniów parłãczy – wëzwëskò jakno pòmòc do pùganiò. Czej sã nauczì wtëkac wtëczkã do dzurków w scanie – baro gò cekawiã rozmajité zwãczy, jaczë różné kùchniowé maszinë ze se wëdòwają. Młink do kawë – jinaczi. Zmiwòrka – jinaczi. Mikser – brón Panie

Bòże przed mikserã! Pò czile próbach bòrénk òdkriwò, że młink do kawë mòze téz co jinégò mielëc. Czedë mëma przëchòdò nazòd z kùpionym chlebã a jinszima – widzy na stole całë Himalaje zmielony gazëtë. Mòlim młinkã do kawë. Mòzna? Jinã sprawã sã statczë wszëtczë w kãp-

nicë. Je dobrze wiedzec, że papiór je do rozwijaniò, a pasta do zãbów wëcësnionò sygò jaż do wiòldzi jizbë. Nen biòti stòtk z okrãglã dzurã, dze je wòda – w całoscë sã przëdòwò, cobë w nim różnoscë spùszczac. Tatowa maszinka do gòleniò a mëminé pòdpasczi – dosc chùtkò sztopiã nen wòdny trón. Zdòrzò sã, że ne dzecné przigòdë kùńczã sã na pògòtowiu. Dochterzë a sostrë z jizbów przëjãców mają taczych przëtròfków wiele. Nachstopk nacësniony na główkã. Pòtknioné dwa zloté abò jiné eùro. Gùmka do noska wtromòlonò. Zlómónë gnòcëczi. Pòparzoné. Pòcãté do krwi. Dzecë ùczą nas cerplëwoscë. Pòrzãdkù. Stałoscë w tim, co sã robi, a w tim, co sã gòdò, w całoscë przëòbiecywò.

Òd dzecy wòrt je sã ùczëc traktowaniò jãzëka. Jegò bùdowaniò. Trzeba na dzecë słëchac. Jak twòrzã nowé słowa. Za czym sã czerëją. Tuwò pòëce mają mòrze mòzlëwòsców. Nòwiãcy do nòuczì mają ti, co dlò dzecy piszą. Je to wanoga w kròj dzecnëch latów. Tëch psotów wszelejaczich, jãzëka przëmiarzłégò do zómka a drzòdzdi òd seczerë w pòluszku...

TÓMK FÓPKA